I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

IETEIKUMI

PADOME

PADOMES IETEIKUMS

(2022. gada 16. jūnijs)

par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai

(2022/C 243/01)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 165. pantu un 166. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

1. Lai gan visā Savienībā daudzas dalībvalstis ir guvušas labus panākumus, īstenojot politiku un mācību programmas, ar ko atbalsta zaļo pārkārtošanos un veicina mācīšanos ilgtspējīgai attīstībai, tomēr ir jāturpina un jāpastiprina centieni šajā jomā. Šāda veida mācīšanās politika un prakse būtu vēl vairāk jāstimulē un jāatbalsta. Ir jāatzīst, ka ir vajadzīga savstarpēji saistīta mācīšanās visos ilgtspējīgas attīstības vides, ekonomikas un sociālajos pīlāros, vienlaikus īpašu uzmanību pievēršot vides pīlāram.

2. Eiropas zaļajā kursā ([1]), ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ([2]), Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (*UNESCO*) stratēģijā "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai" 2030. gadam un ar to saistītajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (ANO EEK) darbā ([3]) ir uzsvērta skolu, augstākās izglītības iestāžu un citu izglītības un mācību iestāžu galvenā loma izglītojamo, vecāku, pedagogu ([4]) un plašākas sabiedrības iesaistīšanā, lai panāktu pārmaiņas, kas nepieciešamas sekmīgas, taisnīgas un iekļaujošas zaļās pārkārtošanās īstenošanai. Secinājumos "Biodaudzveidība – nepieciešama steidzama rīcība" ([5]) Padome uzsvēra, ka priekšnosacījums vislabāko datu vākšanai un vislabāko risinājumu rašanai šajā sakarā ir investīcijas cita starpā arī izglītošanā. ES jaunatnes stratēģijā par vienu no mērķiem ir noteikta ilgtspējīga un zaļa Eiropa, un tajā visi jaunieši tiek aicināti būt vides jomā aktīviem un izglītotiem.

([1]) COM(2019) 640 final.
([2]) COM(2020) 380 final.
([3]) Tostarp jaunais satvars, ar ko īsteno ANO EEK stratēģiju par izglītību ilgtspējīgai attīstībai no 2021. līdz 2030. gadam.
([4]) Šajā ieteikumā termins "pedagogi" ietver skolotājus, pasniedzējus, jaunatnes darbiniekus, skolotāju pedagogus un visus formālās, neformālās un ikdienējās izglītības speciālistus.
([5]) Dok. 12210/20.

3. Ar mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai atbalsta to, ka visu vecumu izglītojamie iegūst zināšanas, prasmes un attieksmi, kas nepieciešamas, lai dzīvotu ilgtspējīgāk, maina patēriņa un ražošanas modeļus, piekopj veselīgāku dzīvesveidu un dod ieguldījumu – gan individuāli, gan kolektīvi – ilgtspējīgākā ekonomikā un sabiedrībā. Tā arī palīdz veidot prasmes un kompetences, kas darba tirgū ir arvien vairāk vajadzīgas. Tā veicina izpratni par savstarpēji saistītām globālām problēmām, ar kurām saskaramies, tostarp klimata krīzi, vides degradāciju un biodaudzveidības zudumu, un kurām visām ir vides, sociālā, ekonomikas un kultūras dimensija.

4. ANO ilgtspējīgas attīstības mērķos, jo īpaši 4.7. apakšmērķī, ir pausts aicinājums līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi izglītojamie apgūst zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas ilgtspējīgas attīstības veicināšanai, tostarp izglītot par ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu dzīvesveidu, cilvēktiesībām, dzimumu līdztiesību, veicināt miera un nevardarbības kultūru, globālo pilsoniskumu un radīt izpratni par kultūras daudzveidību un kultūras ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā ([6]).

5. Paziņojumā par Eiropas Izglītības telpu ([7]), Eiropas sociālo tiesību pīlārā ([8]), stratēģiskā satvarā Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) ([9]) un paziņojumā par jaunu Eiropas pētniecības telpu (EPT) pētniecībai un inovācijai ([10]) ir pausts aicinājums izglītības un apmācības politiku un ieguldījumus orientēt uz iekļaujošu zaļo un digitālo pārkārtošanos, lai nākotnē nodrošinātu noturību un labklājību.

6. Eiropas atsauces satvarā par pamatkompetencēm mūžizglītībā ([11]) definēto pamatprasmju mērķis ir atbalsta sniegšana cilvēkiem visā Eiropā, dodot iespēju iegūt personīgajam piepildījumam un attīstībai, nodarbināmībai, sociālajai iekļaušanai, ilgtspējīgam dzīvesveidam, veiksmīgai dzīvei miermīlīgās sabiedrībās, dzīves pārvaldībai, kurā īpaša uzmanība veltīta rūpēm par veselību, un aktīvam pilsoniskumam vajadzīgās zināšanas, prasmes un attieksmi strauju un tālejošu pārmaiņu laikā.

7. Eiropas Prasmju programmā ([12]) ir paziņots par atbalstu zaļo pamatprasmju attīstīšanai darba tirgū ar mērķi radīt tādu profesionāļu paaudzi un zaļās ekonomikas dalībniekus, kas ir atbildīgi par vidi, integrējot vides un klimata apsvērumus skolās, augstākajā izglītībā, profesionālajā izglītībā un apmācībā, kā arī pētniecībā. Eiropai ir vajadzīgi ļoti kompetenti speciālisti, lai atbalstītu zaļo pārkārtošanos un kļūtu par pasaules līderi ilgtspējīgu tehnoloģiju jomā.

8. Saskaņā ar Padomes ieteikumu par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ([13]) un Osnabrikas deklarāciju profesionālās izglītības un apmācības nozarei ir būtiska nozīme digitālās un zaļās pārkārtošanās īstenošanā.

9. Eiropas Klimata paktā indivīdi, kopienas un organizācijas tiek aicināti piedalīties klimata politikas veidošanā un veidot zaļāku Eiropu, piedāvājot iespējas uzzināt par klimata pārmaiņām, izstrādāt un īstenot risinājumus un sadarboties ar citiem, lai palielinātu šo risinājumu ietekmi. Klimatizglītības koalīcijas mērķis ir izveidot kopienu, ko vada skolēni un skolotāji kopā ar savām skolām un tīkliem un citiem izglītības dalībniekiem, mācīties no pēc iespējas vairāk attiecīgās pieredzes un pārvarēt sadrumstalotību starp izglītības nozarēm, jomām un cilvēkiem.

10. Digitālās izglītības rīcības plānā ([14]) ir sniegts redzējums par kvalitatīvu, iekļaujošu un pieejamu Eiropas digitālo izglītību un apmācību un ir uzsvērta digitālo tehnoloģiju nozīme – tas ir spēcīgs zaļās pārkārtošanās virzītājspēks, kas vienlaikus sekmē pāreju uz ilgtspējīgu rīcību gan digitālo produktu izstrādē, gan lietošanā.

([6]) *UNESCO, Izglītība ilgtspējīgai attīstībai – ceļvedis*, 2020.
([7]) COM(2020) 625 final.
([8]) OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.
([9]) OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.
([10]) COM(2020) 628 final.
([11]) Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.).
([12]) COM(2020) 274 final.
([13]) OV C 417, 2.12.2020., 1. lpp.
([14]) COM(2020) 624 final.

11. Jaunais Eiropas "Bauhaus" Eiropas zaļajam kursam piešķir kultūras un radošo dimensiju, lai parādītu, kā ilgtspējīgas inovācijas piedāvā taustāmas, pozitīvas pārmaiņas mūsu ikdienas dzīvē, tostarp skolu ēkās un citās mācību vidēs.

12. *UNESCO*, īstenojot programmu "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai", ir strādājusi pie tā, lai izglītība un apmācība kļūtu par nozīmīgāku un pamanāmāku elementu starptautiskajā rīcībā attiecībā uz klimata krīzi un lai sasniegtu visus ilgtspējīgas attīstības mērķus, jo īpaši 4.7. apakšmērķi par izglītību ilgtspējīgai attīstībai. Saskaņā ar ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām un Parīzes nolīgumu puses apņemas veicināt klimata pārmaiņu jomu un sadarboties tajā saistībā ar ilgtspējīgu attīstību visās dimensijās, jo īpaši attiecībā uz izglītošanu, apmācību, sabiedrības informētību, sabiedrības līdzdalību un sabiedrības piekļuvi informācijai.

13. Pieaug jauniešu informētība un vēlme iesaistīties ilgtspējīgas attīstības jautājumos, jo īpaši vides un klimata jautājumos. 2022. gada maijā publicētā Eirobarometra pētījuma rezultāti liecina, ka jaunieši ES uzskata, ka "vides aizsardzība un cīņa pret klimata pārmaiņām" ir viena no galvenajām prioritātēm, kam būtu jāpievērš uzmanība Eiropas Jaunatnes gadā (2022). Saskaņā ar ESAO 2018. gada datiem ([15]) 15 gadus veci jaunieši jau ir labi informēti par klimata pārmaiņām un vidisko krīzi, kā arī par nepieciešamību to risināt. Tomēr tie paši ESAO dati liecina, ka daudz mazāk ir to izglītojamo, kuri ir pārliecināti par savām spējām kaut ko reāli mainīt. Klimata un vidiskās krīzes apmērs var radīt izglītojamajiem nomāktības un bezspēcības sajūtu, ko vēl vairāk var pastiprināt neprecīza informācija un dezinformācija.

14. Ir ļoti svarīgi, lai izglītības un apmācības sistēmas un iestādes reaģētu uz to, ka jaunieši arvien biežāk pauž savu viedokli par klimata un biodaudzveidības krīzi, un iesaistītu jauniešus tādu risinājumu izstrādē, kas saistīti ar mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, un ilgtspējīgas nākotnes pasākumu veikšanā. Eiropas Jaunatnes gadam (2022. gads) ir svarīga nozīme, lai vēl vairāk stimulētu jauniešu iesaistīšanos.

15. Covid-19 pandēmija ir izgaismojusi mūsu ciešo saikni ar dabu un no jauna pievērsusi uzmanību izglītības un apmācības sistēmām. Ir gūtas atziņas par jaunām izglītības un mācību iespējām, tostarp par kombinētās mācīšanās pieejām dažādās vidēs (arī tiešsaistē), izglītojamo iesaisti un autonomiju, kā arī par saikni starp formālo izglītību un plašāku sabiedrību. Pandēmija arī pastiprināja ilgstošās bažas par bērnu, jaunu cilvēku un pieaugušo fizisko, garīgo un emocionālo labbūtību.

16. Atsevišķi agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes centri, skolas, augstākās izglītības iestādes, pētniecības organizācijas, profesionālās izglītības un apmācības sniedzēji un vietējās kopienas arvien vairāk iesaistās aktivitātēs saistībā ar klimata un biodaudzveidības krīzi. Tomēr ilgtspēja vēl nav sistēmiska iezīme izglītībā un apmācībā visā ES.

17. Daudzu valstu politikā, stratēģijās un mācību programmās ir apgūtas ilgtspēju sekmējošas mācīšanās un vienlīdz dzīvotspējīgas koncepcijas, piemēram, izglītība ilgtspējīgai attīstībai un globālā pilsoniskuma izglītība. Tomēr pedagogiem ir vajadzīgs turpmāks mērķtiecīgs atbalsts, zināšanas un mācību iespējas, lai savā mācīšanas un mācību praksē iekļautu zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības principus. Viņi bieži vien jūtas nepietiekami sagatavoti, lai cīnītos ar ekoloģisko trauksmi un ekoloģisko pesimismu un lai palīdzētu izglītojamajiem pozitīvi risināt klimata un vides jautājumus.

18. Visas iestādes pieejas ilgtspējībai, kas ietver visas darbības jomas, ne vienmēr ir pietiekami nodrošinātas. Šādas pieejas var ietvert mācīšanu un mācīšanos; pārvaldību; pētniecību un inovāciju; un infrastruktūru, iespējas un darbības, un tajās būtu jāiesaista izglītojamie, personāls un vecāki, kā arī vietējā un plašāka sabiedrība.

([15]) ESAO (2020), *Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World? PISA* 2018, VI sējums.

19. Ir jāturpina pētīt iespēju, kā var papildināt un stiprināt citas izglītības un mācību programmas un cik liels ir šādas rīcības potenciāls. Mācīšana un mācīšanās zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai var pilnībā atbalstīt politiku un programmas tādās jomās kā veselība, labbūtība un iekļaušana; aktīvs un globāls pilsoniskums; solidaritāte; uz izglītojamajiem vērsta mācīšanās; pētniecība un inovācija; kā arī digitālā pārveide, tostarp mākslīgais intelekts ([16]).

20. Sistemātiski iekļaujot izglītības un apmācības dimensiju citās politikas jomās, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību mūžizglītības perspektīvā, var atbalstīt minētās politikas īstenošanu. Tā var arī savienot dažādus sabiedrības un ekonomikas sektorus un faktiski integrēt ilgtspēju izglītībā un apmācībā.

21. Šajā ieteikumā pilnībā ir ievēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi, Tajā atzīts, ka izglītības un mācību iestāžu autonomijas līmenis dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Dažās dalībvalstīs izglītības un mācību iestādēm, skolotāju izglītības iestādēm, kā arī skolotājiem un pasniedzējiem ir augsta autonomijas pakāpe. Ieteikums tiks īstenots, ņemot vērā valsts apstākļus un sadarbojoties ar dalībvalstīm.

AR ŠO IESAKA DALĪBVALSTĪM, pilnībā ievērojot subsidiaritātes un proporcionalitātes principus un atzīstot izglītības un mācību iestāžu atšķirīgās autonomijas pakāpes, atbilstoši valsts apstākļiem,

1. Pienācīgi ņemot vērā vides, sociālos un ekonomiskos apsvērumus, palielināt un pastiprināt centienus, kuru mērķis ir palīdzēt izglītības un apmācības sistēmām veikt pasākumus zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības jomā, lai visu vecumu izglītojamie neatkarīgi no izcelsmes varētu piekļūt kvalitatīvai, vienlīdzīgi pieejamai un iekļaujošai izglītībai un apmācībai par ilgtspēju, klimata pārmaiņām, vides aizsardzību un biodaudzveidību.

2. Noteikt, ka mācīšanās zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai ir viena no izglītības un apmācības politikas un programmu prioritārajām jomām, lai atbalstītu nozari un ļautu tai dot ieguldījumu ilgtspējīgā nākotnē, balstoties uz holistisku izpratni par izglītību. Īstenot un pilnveidot visaptverošas un uz sadarbību balstītas pieejas mācīšanai un mācībām zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, iesaistot visas attiecīgās personas izglītības un apmācības sistēmā un ieinteresētās personas no citām attiecīgām nozarēm.

3. Nodrošināt dažādas mācīšanās iespējas formālā, neformālā un ikdienējā vidē, lai visu vecumu cilvēki varētu sagatavoties zaļās pārkārtošanās īstenošanai un aktīvi tajā iesaistīties, kā arī rīkoties, lai izveidotu vidi saudzējošu, ilgtspējīgu, aprites un klimata ziņā neitrālu ekonomiku un taisnīgu, iekļaujošu un miermīlīgu sabiedrību.

4. Apsvērt šādus pasākumus sistēmas līmenī:

   a) cieši sadarbojoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, izglītības un apmācības stratēģijas un plānus, tostarp tos, kas saistīti ar mācību programmām un novērtējumu, un pedagogu sākotnējo apmācību un profesionālās kvalifikācijas celšanu, saskaņot ar zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību; atbalstīt valsts un citu stratēģiju un politikas virzienu īstenošanu, tostarp attiecībā uz tādām saistītām koncepcijām kā, piemēram, izglītība ilgtspējīgai attīstībai, izmantojot pārraudzības un uzraudzības mehānismus;

   b) attiecīgā gadījumā ieguldīt zaļās un ilgtspējīgās iekārtās, resursos un infrastruktūrā (ēkas, teritorijas un tehnoloģijas), ko izmanto mācībām, socializācijai un atpūtai, lai garantētu veselīgu, drošu, iekļaujošu, radošu un noturīgu mācību vidi, kā arī nodrošināt mācības par tiem;

([16]) Starptautiskais Mākslīgā intelekta pētniecības centrs (*IRCAI*) *UNESCO* aizgādībā ir pirmais globālais centrs, kas savās darbībās pievēršas mākslīgajam intelektam, izglītībai un ilgtspējīgai attīstībai.

c) palielināt informētību par ieguvumiem un iespējām, ko sniedz mācīšanās zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, un atbalstīt formālās un neformālās izglītības un mācību iestādes, tostarp agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes iestādes, lai klimata pārmaiņu, vides aizsardzības, biodaudzveidības un ilgtspējas jautājumi būtu aktuāli izglītojamo ikdienas dzīvē un veicinātu ilgtspējas kultūru;

d) attīstīt visu vecumu izglītojamo zināšanas, prasmes un attieksmi, lai viņi dzīvotu ilgtspējīgāk, veicinātu ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus, piekoptu veselīgāku un vidiski apzinīgāku dzīvesveidu un individuāli un kolektīvi veicinātu mūsu sabiedrības pārveidi;

e) atbalstīt un uzlabot mācīšanu un mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, nodrošinot infrastruktūru, digitālos rīkus un resursus un atbalstot pedagogu digitālās kompetences;

f) jēgpilni un saskaņoti iesaistīt visus izglītojamos, lai ierosinātu un kopradītu pieejas tam, ko, kā un kur viņi mācās par zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību un to sekmēšanai. Veicināt dzimumu ziņā līdzsvarotu izglītojamo līdzdalību neatkarīgi no viņu izcelsmes, iekļaujot personas, kurām ir mazāk iespēju. Dot visiem izglītojamajiem iespēju piedalīties un iesaistīties lēmumu pieņemšanā savas iestādes līmenī, kā arī vietējā un plašākā sabiedrībā;

g) cieši sadarbojoties ar attiecīgām ieinteresētajām personām, izstrādāt un atbalstīt mācību programmas un sistēmas, paredzot laiku un vietu, lai izglītojamie jau no agras bērnības varētu attīstīt ilgtspējas kompetences ([17]). Starppaaudžu mācīšanās un vietējie piemēri, problēmas un atbildes pasākumi var padarīt mācību programmas atbilstošākas izglītojamajiem, parādot, ka klimata pārmaiņas, biodaudzveidība, vides aizsardzība un ilgtspēja ir jautājumi, kuri ir svarīgi vietējā līmenī un attiecībā uz kuriem ir nepieciešama rīcība;

h) atbalstīt sadarbību un tīklu veidošanu ilgtspējas, vides aizsardzības un biodaudzveidības jomā, iesaistot, piemēram, vietējās iestādes, darbu ar jaunatni un jaunatnes organizācijas, vides izglītības un mācību centrus, globālās mācīšanās centrus, mežus, parkus, lauku saimniecības, muzejus, bibliotēkas, nevalstiskās organizācijas, pētniecību, patērētāju organizācijas un uzņēmumus, tādējādi stiprinot saikni starp formālo, neformālo un ikdienējo mācīšanos;

i) atbalstīt labas prakses un pedagoģisko pētījumu izvēršanu par mācīšanu un mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai visos izglītības un apmācības līmeņos un veidos.

5. Vēl vairāk atbalstīt izglītojamos, paredzot šādus pasākumus:

a) nodrošināt izglītojamajiem no pirmsskolas vecuma iespējas izprast, iepazīt un novērtēt dabas pasauli un tās biodaudzveidību, radīt zinātkāres un brīnuma sajūtu un mācīties rīkoties ilgtspējas sekmēšanai gan individuāli, gan kolektīvi;

b) stiprināt, tostarp, izmantojot finansiālu atbalstu saskaņā ar valsts finansiālā atbalsta shēmām, augstas kvalitātes mūžizglītību zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, tostarp stažēšanos, mācekļa praksi, brīvprātīgo darbu, ārpusskolas aktivitātes, darbu ar jaunatni un citus formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās veidus, kā arī to savstarpējo saikni. Šajā sakarā stimulēt un atzīt pilsoniskās līdzdalības darbības un programmas;

([17]) "Ilgtspējas kompetenču" jēdziens, kas aprakstīts Eiropas ilgtspējas kompetenču sistēmā *GreenComp*, aptver zināšanas, prasmes un attieksmi, kas visu vecumu izglītojamajiem ir vajadzīgas, lai dzīvotu, strādātu un rīkotos ilgtspējīgi (tostarp kritiskā domāšana, sistēmā balstīta domāšana un saikne ar dabu). "Zaļās prasmes" attiecas uz profesionālajām prasmēm, kas vajadzīgas visās nozarēs un visos darba tirgus līmeņos, lai īstenotu zaļo pārkārtošanos, tostarp radītu jaunas zaļās darbvietas.

c) veicināt mācību metodes un pieejas, kas balstītas uz sadarbību un pieredzi, ir praktiski orientētas un atbilst vietējam kontekstam un tradīcijām, un atbalstīt starpdisciplīnu un dažādas mācību programmas aptverošas darbības. Tas ietver praktisku iespēju sniegšanu izglītojamajiem vērot dabu un rūpēties par to un samazināt, remontēt, atkalizmantot un reciklēt, tādējādi palīdzot viņiem izprast ilgtspējīga dzīvesveida un aprites ekonomikas nozīmi;

d) sniegt uz faktiem balstītu un pieejamu informāciju par klimata, vides un biodaudzveidības krīzi un tās virzītājspēkiem, kā noteikts Orhūsas konvencijā ([18]).

e) attīstīt problēmu risināšanas un sadarbības prasmes; veicināt kritisko domāšanu, medijpratību un sistēmā balstītu domāšanu; kā arī atbalstīt pozitīvu rīcību, tostarp brīvprātīgo darbu, lai pārvarētu un mazinātu bailes un bezpalīdzības sajūtu, kas izglītojamajiem varētu rasties, saskaroties ar planētas krīzēm.

6. Vēl vairāk atbalstīt pedagogus, lai atvieglotu mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, paredzot šādus pasākumus:

a) atzīt, ka visi pedagogi neatkarīgi no disciplīnas vai izglītības nozares ir pedagogi arī ilgtspējas jomā, kuriem ir jāatbalsta izglītojamie, lai sagatavotos zaļās pārkārtošanās īstenošanai. Dot viņiem iespēju vairot izglītojamo informētību par ilgtspējīgas attīstības mērķiem. Konsultēties ar pedagogiem, iekļaut un atbalstīt viņus mācību plānu un programmu izstrādē un citās izglītības reformās, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību, un atbilstošas profesionālās izaugsmes izstrādē;

b) atbalstīt zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības aspektu iekļaušanu skolotāju un pasniedzēju sākotnējās izglītības programmās; profesionālās kvalifikācijas celšanas programmās; un skolotāju profesionālajos standartos un sistēmās, lai atbalstītu pedagogu kompetenču attīstību ilgtspējas jomā;

c) atbalstīt mentorēšanas shēmas un profesionālās izaugsmes programmas iestāžu līmenī. Atbalstīt pedagogus, lai tie savā praksē izmantotu digitālos rīkus un tehnoloģijas nolūkā uzlabot mācīšanu un mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai;

d) vēl vairāk izstrādāt un izpētīt iespējas un stimulus pedagogiem piedalīties ar ilgtspēju saistītās profesionālās izaugsmes programmās, piemēram, apsverot tās karjeras virzībā un attīstībā un izveidojot pedagogiem tādas funkcijas kā ilgtspējas koordinēšana;

e) atbalstīt pedagogus, nodrošinot arī nepieciešamo laiku un telpas, tādu pedagoģijas metožu izmantošanā, kuras sekmē starpdisciplināru pieeju attiecībā uz mācīšanu un mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, kā arī attīstīt sociāli emocionālos aspektus saistībā ar mācīšanos, lai visi izglītojamie varētu kļūt par pārmaiņu veicinātājiem un iemācītos pārdomāt un rīkoties gan individuāli, gan kolektīvi, vietējā un globālā mērogā, nolūkā padarīt pasauli ilgtspējīgāku;

f) attiecīgā gadījumā veicināt un sekmēt pārveidojošu un starpdisciplināru mācīšanu un mācīšanos, izmantojot gan tradicionālas, gan inovatīvas mācību pieejas, tostarp praktiskas mācības, *STEAM* pieeju ([19]), hakatonus, pakalpojumos balstītu pieeju un spēliskošanu;

g) izstrādāt un darīt pieejamus resursus pedagogu atbalstam, arī attiecībā uz novērtēšanu. Atbalstīt pedagogus tradicionālu un jaunu rīku un materiālu izmantošanā, lai par zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanu izglītotu un mācītu dažādās telpās un ārpus tām, kā arī digitālā un nedigitālā vidē. Nodrošināt piekļuvi kompetences centriem, tostarp vidiskās izglītības un mācību centriem;

h) mudināt pētniecības un inovāciju kopienu sadarboties ar formālās, neformālās un ikdienējās izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, lai atbalstītu pedagogus zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības jomā. Atbalstīt dalību izpētes projektos un pētījumos, kas saistīti ar klimata ārkārtas situāciju un vidisko krīzi un ilgtspēju.

([18]) Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

([19]) *STEAM* (*Science, Technology, Engineering, the Arts and Mathematics* – zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes, māksla un matemātika) pieeja aptver radošo potenciālu, kas saistīts ar *STEM* izglītības savienošanu ar mākslu, kā arī humanitārajām un sociālajām zinātnēm.

7. Turpināt atbalstīt formālās un neformālās izglītības un mācību iestādes, lai tās attiecīgā gadījumā faktiski integrētu zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību visos savos pasākumos un darbībās, apsverot šādus pasākumus:

   a) veicināt un atvieglot rezultatīvas visas iestādes pieejas ilgtspējas aspektiem, kuras ietver mācīšanu un mācīšanos; redzējumu, plānošanu un pārvaldību; izglītojamo un personāla aktīvu līdzdalību; ģimeņu iesaisti; ēku un resursu pārvaldību; partnerību ar vietējo un plašāku sabiedrību; kā arī pētniecību un inovāciju. Atbalstīt izglītības iestāžu vadītājus organizatorisko pārmaiņu pārvaldīšanā, nodrošinot viņiem īpašu profesionālo izaugsmi un viņus konsultējot par viņu uzdevumiem;

   b) atbalstīt izglītības un mācību iestādes ilgtspējas stratēģiju izstrādē, uzraudzīšanā un izvērtēšanā un/vai ilgtspējas aspektu iekļaušanā esošajos procesos un pasākumos (piem., skolu attīstības plānos, augstākās izglītības pamatuzdevumos un stratēģijās). Atzīt, ka tas ir ilgtermiņa process, kam nepieciešami nelieli izmērāmi soļi, kuri tiek pastāvīgi uzraudzīti un novērtēti, arī veicot iestādes pašnovērtējumu;

   c) Saskaņā ar iestāžu autonomiju mudināt un atbalstīt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes centrus, skolas, augstākās izglītības iestādes, profesionālās izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējus, pieaugušo izglītības iestādes un citus izglītības pakalpojumu sniedzējus piedalīties ekomarķējuma iniciatīvās, kas var dot labumu videi, sabiedrībai, izglītībai un ekonomikai. Nodrošināt atbalsta struktūras šādām sistēmām, piemēram, aģentūras vai struktūras, kas atbalsta visas iestādes pieejas, mentorēšanu un sadarbības tīklu veidošanu, veidnes un pamatnostādnes, un finansiālu atbalstu;

   d) daļu no izglītības un mācību organizāciju iekšējiem un/vai ārējiem pārbaudes un kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem koncentrēt uz ilgtspēju. Atzīt augstākās izglītības iestāžu faktisku iesaisti, izmantojot piemērotus līdzekļus, tostarp, piemēram, finansēšanas mehānismus;

   e) Vēl vairāk iekļaut zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības aspektus programmās, mācību plānos un moduļos PIA un augstākajā izglītībā (saskaņā ar iestāžu autonomiju un akadēmisko brīvību) dažādās disciplīnās, tostarp uzņēmējdarbības studijās, sociālajās zinātnēs, pedagoģijā, humanitārajās zinātnēs, mākslā, arhitektūrā un inženierzinātnēs, zemes izmantošanas plānošanā un pārvaldībā. Izmantot resursus un materiālus, ko izstrādājušas nevalstiskās organizācijas un citas attiecīgās struktūras, kuras darbojas vides un izglītības jomā;

   f) atbalstīt augstākās izglītības, PIA un pieaugušo izglītības iestādes nelielu un pielāgotu zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības mācību kursu izstrādē, pēc kuru apgūšanas varētu arī iegūt mikrodiplomus, nolūkā padziļināt, paplašināt un atjaunināt profesionālās kompetences;

   g) veicināt partnerības ar visām disciplīnām un dalībniekiem, tostarp ar uzņēmumiem, mākslas nozaru pārstāvjiem, lauku saimniecībām, kultūras mantojuma, sporta un jaunatnes jomu, pētniecības iestādēm, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, izglītības resursu nozari (arī saistībā ar tehnoloģiju, izdevējdarbību un citu mācību programmu aprīkojumu) un izglītības pētniecības jomu. Atbalstīt to, ka tiek izstrādātas ārpusskolas, vasaras un citas programmas, vienlaikus sniedzot atbalstu praksei, piemēram, laboratorijās, uzņēmumos, pētniecības iestādēs un nevalstiskajās organizācijās;

   h) Atbalstīt programmas, kas veicina ilgtspējīgu inovāciju un uzņēmējdarbību. Stiprināt augstākās izglītības un PIA iestādes, lai izveidotu vai nostiprinātu ilgtspējas centrus, kas veicinās inovāciju un uzņēmējdarbību zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības, aprites ekonomikas un biodaudzveidības jomā.

8. Attiecīgā gadījumā mobilizēt valsts un ES līdzekļus ieguldījumiem infrastruktūrā, apmācībā, instrumentos un resursos, lai palielinātu formālās un neformālās izglītības un apmācības noturību un gatavību zaļās pārkārtošanās īstenošanai, jo īpaši programmu "*Erasmus+*", atveseļošanas un noturības mehānismu, Eiropas Solidaritātes korpusu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu, Eiropas Reģionālās attīstības fondu, tehniskā atbalsta instrumentu, programmas "Digitālā Eiropa", "Apvārsnis Eiropa" un *InvestEU*.

9. Ieguldīt politikas izaicinājumu un šo iniciatīvu ietekmes uzraudzībā, izpētē un novērtēšanā, lai balstītos uz gūtajām atziņām un tās izmantotu politikas veidošanā. Tas var ietvert esošo rādītāju un mērķu īstenošanu, tostarp starptautiskā līmenī.

AR ŠO AICINA KOMISIJU, PIENĀCĪGI ŅEMOT VĒRĀ SUBSIDIARITĀTI UN VALSTU APSTĀKĻUS:

1. Atvieglot dalībvalstu un ieinteresēto personu sadarbību un mācīšanos no līdzbiedriem saistībā ar mācībām zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai:

   a) izmantojot stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) ([20]), kurā izglītība un apmācība zaļās pārkārtošanās sekmēšanai ir viena no galvenajām prioritārajām jomām;

   b) izplatot un mudinot izmantot iespējas veicināt, atbalstīt un dot iespēju formālai un neformālai izglītībai un apmācībai zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai tādās ES finansēšanas programmās kā, piemēram, "*Erasmus+*", Eiropas Solidaritātes korpuss, *LIFE*, Eiropas Sociālais fonds Plus, Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds, "Apvārsnis Eiropa", tostarp Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības, programma "Izglītības un izpratnes veicināšana attīstības jomā" un tehniskā atbalsta instruments;

   c) daloties labā praksē, kas gūta, darbiniekiem piedaloties apmaiņas programmā "*Erasmus+*", projektos un tīklos, tostarp, izmantojot Eiropas universitāšu alianses, *eTwinning* tiešsaistes kopienu, "*Erasmus+*" skolotāju akadēmijas, kā arī profesionālās izcilības centrus, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības un Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu;

   d) apzinot, dokumentējot un kopīgojot labu praksi, tostarp, izmantojot esošās tiešsaistes platformas ([21])**,** un atbalstot sadarbības tīklu izveidi starp valstu un citām organizācijām, kas darbojas izglītības un zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības jomā formālajā un neformālajā izglītībā un apmācībā;

   e) iesaistot jauniešus šā ieteikuma īstenošanā, jo īpaši, izmantojot tādas iniciatīvas kā Eiropas Jaunatnes gads (2022) un ES jaunatnes dialogs, lai nodrošinātu, ka jauniešu un jaunatnes organizāciju viedokļi, uzskati un vajadzības tiek pilnībā ņemti vērā;

   f) veidojot sinerģijas ar koalīciju "Izglītība klimata pārmaiņām" un jauno Eiropas "Bauhaus".

2. Sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādāt, kopīgot un darīt pieejamus brīvprātīgai izmantošanai resursus, materiālus un pētījumus par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, arī saistībā ar jauno Eiropas ilgtspējas kompetenču sistēmu "*GreenComp*".

3. Atbalstīt pedagogus saistībā ar mācīšanu par zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību:

   a) nodrošinot resursus un atbalsta materiālus brīvprātīgai izmantošanai Eiropas skolu izglītības platformā, *EPALE* un Eiropas Jaunatnes portālā;

   b) atzīstot izcilus centienus mācīšanā un mācībās zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, šajā nolūkā izmantojot ES balvu shēmas, tostarp Eiropas Inovatīvās mācīšanas balvu, *eTwinning* balvu un Eiropas Profesionālo prasmju balvas.

4. Uzraudzīt, kā augstākās izglītības iestādes, PIA absolventi un pētnieki karjeras sākumā apgūst zaļās prasmes vai attieksmi pret vides ilgtspēju, neradot jaunus ziņošanas pienākumus vai papildu slogu dalībvalstīm, izmantojot tādus esošos Eiropas apsekojumus kā Eiropas absolventu izsekošanas iniciatīvu, piemēram, minētajos apsekojumos iekļaujot jautājumus par šādu attieksmi.

([20]) Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) (OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.).

([21]) Tas varētu ietvert Klimatizglītības koalīciju, gaidāmo Eiropas skolu izglītības platformu, "Mācību stūrīti", platformu "*Science is Wonderful!*" ["Zinātne ir brīnišķīga"], Eiropas Jaunatnes portālu, Eiropas Pieaugušo izglītības e-platformu (*EPALE*), platformu "*Scientix*", Eiropas Māceklību aliansi un Prasmju pilnveides paktu.

5. Uzraudzīt progresu izglītībā par zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību saistībā ar esošajiem ziņojumiem par Eiropas izglītības telpu un Eiropas zaļo kursu, neradot jaunus ziņošanas pienākumus vai papildu slogu dalībvalstīm. Tas ietver atbalstu iespējamu rādītāju vai ES līmeņa mērķu izstrādei ilgtspējas jomā, kā izklāstīts Padomes Rezolūcijā par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030).

6. Stiprināt sadarbību ar esošajām starptautiskajām organizācijām, jo īpaši *UNESCO* un citām ANO struktūrām, tostarp ANO EEK, lai kopā ar politikas veidotājiem, praktiķiem un ieinteresētajām personām dalībvalstīs un starp tām veicinātu tādu pieeju izglītībai un apmācībai zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, kas ietver vienlīdzību, iekļaušanu un taisnīgumu saskaņā ar Eiropas zaļo kursu, ilgtspējīgas attīstības mērķiem un *UNESCO* ceļvedi "Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030".

7. Turpināt stiprināt programmas "*Erasmus+*" un Eiropas Solidaritātes korpusa programmas zaļo dimensiju, abos gadījumos izmantojot ilgtspējīgu mobilitāti, tiešsaistes sadarbību, zaļo praksi projektos un pievēršot lielu uzmanību zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības aspektam sadarbībā starp dažādām ieinteresētajām personām izglītības, apmācības un jaunatnes jomā.

Luksemburgā, 2022. gada 16. jūnijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
O. DUSSOPT